

แนวทางการปรับปรุงนิทรรศการ
เรื่องกลุ่มชาติพันธุ์ของ ในชุดนิทรรศการ
ด้านศิลปวัฒนธรรมภาคตะวันออก
หอศิลปะและวัฒนธรรมภาคตะวันออก
มหาวิทยาลัยบูรพา

Improvement Guidelines of Permanent Exhibition on
“Chong Ethnic Group” in Eastern Center of Art
and Culture, Burapha University

ศรัญญา ประสพชิงชนะ (Sarunya Prasopchingchana)¹

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาของการจัดแสดงนิทรรศการเรื่องกลุ่มชาติพันธุ์ของ ในชุดนิทรรศการด้านศิลปวัฒนธรรมภาคตะวันออก มหาวิทยาลัยบูรพา และเพื่อหาแนวทางการปรับปรุงนิทรรศการ เรื่องกลุ่มชาติพันธุ์ของ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสม (Mixed Method) คือทั้งเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยการใช้แบบสอบถามสำรวจความพึงพอใจและความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดแสดงนิทรรศการมาประกอบกับแนวคิดทฤษฎีการจัดนิทรรศการ เพื่อนำมาใช้ในการปรับปรุงนิทรรศการให้มีประสิทธิภาพและความเพลิดเพลินมากขึ้น

บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัย เรื่องการวิจัยและออกแบบเพื่อปรับปรุงนิทรรศการเรื่องกลุ่มชาติพันธุ์ของ ในชุดนิทรรศการด้านศิลปวัฒนธรรมภาคตะวันออก หอศิลปะและวัฒนธรรมภาคตะวันออก มหาวิทยาลัยบูรพา

¹ ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ผลการวิจัยพบว่า การจัดแสดงนิทรรศการเรื่องกลุ่มชาติพันธุ์ของ ในชุดนิทรรศการด้านศิลปวัฒนธรรมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หอศิลป์และวัฒนธรรมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มหาวิทยาลัยบูรพา ยังไม่เคยได้รับการปรับปรุงการจัดแสดงเลยตั้งแต่เริ่มเปิดหอศิลป์และวัฒนธรรมภาคตะวันออกเฉียงเหนือในปี พ.ศ. 2549 จึงทำให้รูปแบบการจัดแสดงนิทรรศการทั้งในส่วนของเนื้อหาและเทคนิคการจัดแสดงมีลักษณะที่หยุดนิ่ง คือให้ภาพของชาวชนในอดีตที่มีวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมและเรียบง่าย ขาดความมีชีวิตชีวาภายใต้วาทกรรมของการพัฒนารัฐชาติสมัยใหม่ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงนำเสนอแนวทางการปรับปรุงการจัดแสดงทั้งในส่วนของเนื้อหาและเทคนิคให้มีความทันสมัยมากขึ้น เพื่อให้ผู้ชมได้รับทราบข้อมูล เรียนรู้ และเกิดความเข้าใจ รวมทั้งเพื่อเป็นการส่งเสริมและร่วมกันสร้างสำนึกทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ของอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: ศิลปวัฒนธรรมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, นิทรรศการ, กลุ่มชาติพันธุ์ของ

Abstract

The objectives of this research are to analyze problems of a permanent exhibition, Chong's culture in the eastern region, and to improve the exhibition of Chong Ethnic groups to improve its efficiency and attract more attention. The methodology of the research is a mixed method, qualitative and quantitative research, which uses a questionnaire to survey satisfaction and estimation about the organization of the exhibition. Results of the survey with exhibition theories are employed for improving the exhibition to have more efficacy and gratification.

The results of the research show that the exhibition of Chong's culture in the eastern region has not yet been improved, since the opening of the Eastern Center of Art and Culture, Burapha University in 2006. Therefore, the content and management technique of the exhibition are static. The static content is the projected image of Chong's people in the past as old and simple living style, and there is no dynamic display of Chong life style as improved in Thai political strategy and economic discourse. Thus,

the researcher proposes various ways how to improve the exhibit in terms of contents and management techniques to be presented in a modern approach to the audience. The main topic of the exhibition has still be used as the same, but the fine details of the new exhibit are improved to be easily understood by the public. This would lead the elevation of the cultural recognition of the Chong ethnic group.

Keywords: Chong Ethnic Group, Exhibition, Art and Culture of Eastern Region

บทนำ

มหาวิทยาลัยบูรพาถือเป็นศูนย์กลางการศึกษาของภูมิภาคตะวันออกที่มีสภาพที่ตั้งอยู่ในจังหวัดชลบุรี ซึ่งมหาวิทยาลัยบูรพาเล็งเห็นถึงความสำคัญของศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นของภาคตะวันออก จึงร่วมกันผลักดันให้เกิดการจัดตั้งหอศิลปะและวัฒนธรรมภาคตะวันออกขึ้นมาในปี พ.ศ. 2549 (สุชาติ เกาทอง, 2549)

หอศิลปะและวัฒนธรรมภาคตะวันออกได้แบ่งผังพื้นที่และกาใช้งานออกเป็น 7 ส่วน โดยผู้วิจัยได้เลือกศึกษาในชุดนิทรรศการเรื่องกลุ่มชาติพันธุ์ของ ในชุดนิทรรศการด้านศิลปวัฒนธรรมภาคตะวันออก หอศิลปะและวัฒนธรรมภาคตะวันออก มหาวิทยาลัยบูรพา เนื่องจากชาวชองเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่เป็นอัตลักษณ์ที่ปรากฏเฉพาะในพื้นที่ภาคตะวันออกของประเทศไทย โดยมีข้อมูลทางประวัติศาสตร์ที่ยอมรับเกี่ยวกับคนชองว่ามีถิ่นกำเนิดเดิมอยู่ในแถบภูมิภาคตะวันออกของประเทศไทย กรรณิการ์ เกนิกันนธ์ (2522) และ Karl Webber (1976) ระบุว่า คนชอง คือ "คนป่า" หรือพวกจิงเกิล (Jungle) ซึ่งอาศัยอยู่ในป่าแถบภูมิภาคตะวันออก เมื่อเดือดร์อนในเรื่องทำมาหากินหรือเจ็บไข้ก็จะร่อนเร่ไปเรื่อย ๆ จนกระทั่งเมื่อ 200-300 ปีมานี้ได้ตั้งหลักแหล่งอยู่บริเวณดินแดนแถบภาคตะวันออกของไทย มีหัวหน้าในการปกครองและรวบรวมผู้คน ประกอบอาชีพการล่าสัตว์และหาของป่าและยังมีตำนานที่อ้างอิงถึงกลุ่มชาติพันธุ์ชองในภูมิภาคตะวันออกโดยมีศูนย์กลางอยู่ที่จังหวัดจันทบุรี กล่าวได้ว่าช่วงประวัติศาสตร์ก่อนปี พ.ศ. 2500 นั้น คนชองดำรงชีวิตอยู่ในป่าแถบภูมิภาคตะวันออก และหลายเอกสารระบุว่าพบในแถบจังหวัดจันทบุรีเท่านั้น โดยมีการอาศัยอยู่กันเป็นสังคม กลุ่มชาติพันธุ์ชองมีความสัมพันธ์กับกลุ่มคนภายนอก

ผ่านการแลกเปลี่ยนสิ่งของจากป่า โดยเฉพาะกระวานที่เป็นสินค้าแลกเปลี่ยนที่สำคัญกับกลุ่มคนภายนอก ในขณะที่รัฐไม่ได้เข้ามาควบคุมจัดการกับวิถีชีวิตชุมชนของโดยตรง และจากหลักฐานของนักวิชาการที่ได้ค้นพบ “ซอง” ต่างก็มีมุมมองเกี่ยวกับคนของ ว่าเป็น “คนป่า” ซึ่งมีนัยยะถึงกลุ่มคนที่แตกต่างจากคนไทย ซึ่งภาพลักษณ์เหล่านี้คือผลผลิตจากความสัมพันธ์ทางประวัติศาสตร์ระหว่างรัฐกับกลุ่มชาติพันธุ์ของในช่วงก่อนปีพ.ศ. 2500 (สมาคมสร้างสังคมและสิ่งแวดล้อม, 2553, หน้า 32-33)

ต่อมาในช่วงปี พ.ศ. 2500 นับว่าเป็นช่วงแห่งการเปลี่ยนแปลง ทั้งสภาพแวดล้อม วัฒนธรรม สังคม และเศรษฐกิจของคนของอย่างต่อเนื่องจากกระแสการพัฒนาที่เกิดขึ้นตามนโยบายแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สาระสำคัญคือ นโยบายการพัฒนาทำให้คนของถูกเปลี่ยนสถานภาพจาก “คนป่า” มาสู่ “คนชนบท” และการปรับเปลี่ยนมุมมองของรัฐจากที่มอง “คนของ” เป็น “คนป่า” ซึ่งเป็นคนอื่นที่แตกต่างจากคนไทย มาสู่มุมมองของการจัดความสัมพันธ์คนของให้กลายเป็น “คนในที่แตกต่าง” ในฐานะ “พลเมืองของรัฐไทย” (Citizenship of Nation State) ภายใต้การนิยามว่า “คนชนบท” ที่อยู่ล้อมรอบศูนย์กลางกรุงเทพหรือเป็นการนิยามว่า “ชาวบ้าน”(peasant) ที่อยู่รอบนอกเมืองว่า “คนบ้านนอก” อย่างไรก็ตามงานของกรรณิการ์ เกนิกานนท์ และคณะ (2522) บุญเดิม พันรอบ และภาวดี มหาวงษ์ (2522) ไพพรรณ อินทนิล (2524) สุเรขา สุพรรณไพบูรณ์ (2524) และศีกฤทธิ ปรามิธ (2513) ยังตอกย้ำว่า คนของ เป็น “คนป่า” ที่ต้องปรับตัวตามกระแสการพัฒนา (สมาคมสร้างสังคมและสิ่งแวดล้อม, 2553, หน้า 32-33) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ บานชื่น ผกามาศ ว่า “ซอง” (2559) เป็นหนึ่งในกลุ่มชาติพันธุ์ที่ได้รับผลกระทบจากนโยบายสร้างชาติไทย และเมื่อเจอกับกระแสโลกาภิวัตน์ที่หลังไหลเข้าไปสู่ท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง ยิ่งทำให้ความเป็นชาติพันธุ์ของเปลี่ยนแปลงและผิดแผกไปจากเดิม จากสังคมที่ค่อนข้างปิดและอยู่รวมกันเฉพาะกลุ่มต้องปรับเปลี่ยนเป็นสังคมที่เปิดกว้างมากขึ้น ทั้งในแง่ของพื้นที่ ผู้คน อาชีพ วิถีชีวิตและวัฒนธรรม เศรษฐกิจ การปกครอง ที่ต้องอยู่ภายใต้การกำกับของความเป็นรัฐชาติไทยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ นอกเหนือไปจากการเข้ามาของความเป็นไทยแล้ว การพยายามเป็นที่ยอมรับและผนวกตนเองให้เป็นส่วนหนึ่งของความเป็นไทยนั้น ถือเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญที่ทำให้วัฒนธรรมของแปรเปลี่ยนไป

ดังนั้น การแสดงออกของกลุ่มชาติพันธุ์ของจึงได้เริ่มมีความผิดแปลกไปจากธรรมเนียมปฏิบัติที่ผ่าน ๆ มา (บานชื่น ผกามาศ, ภาษาของ: การสร้างอัตลักษณ์และพรมแดนชาติพันธุ์, หน้า 441) โดยเฉพาะภาษาของเป็นหนึ่งในความเปลี่ยนแปลงและเปลี่ยนไป กล่าวคือ ภาษาของได้ถูกเปลี่ยนมาให้เป็นสัญลักษณ์ตัวเขียนในภาษาไทยแทนเสียงที่เคยเป็นอัตลักษณ์ที่สำคัญของกลุ่มชาติพันธุ์ของ (อเนกรักเงิน, 2551, หน้า 75-77)

จากความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงเห็นว่าควรมีการปรับปรุงเพื่อหาแนวทางการจัดแสดงนิทรรศการถาวรเรื่องกลุ่มชาติพันธุ์ของ ในชุนิทรรศการด้านศิลปวัฒนธรรมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หอศิลป์และวัฒนธรรมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มหาวิทยาลัยบูรพา เนื่องจากยังไม่เคยได้รับการปรับปรุงเลยตั้งแต่เปิดการให้เข้าชมใน พ.ศ. 2549 มีเพียงแค่การซ่อมแซมอุปกรณ์และส่วนที่ชำรุดเสียหายเท่านั้น (จักรพันธ์วิเศษบุญหนัก, สัมภาษณ์, 26 มีนาคม 2561) รวมทั้งในส่วนเรื่องกลุ่มชาติพันธุ์ของในชุนิทรรศการด้านศิลปวัฒนธรรมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เนื่องจากนิทรรศการในส่วนนี้เป็นการนำเสนอเรื่องราวร่วมกันกับการจัดแสดงนิทรรศการของกลุ่มชนต่างวัฒนธรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยเน้นการนำเสนอเรื่องราวของกลุ่มชาติพันธุ์ของมากถึง 90 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งพบว่าเป็นนิทรรศการที่ผู้ชมให้ความสนใจในเทคนิคการจัดแสดงพอสมควร แต่เนื้อหาที่ใช้อธิบายมีน้อยเกินไป และยังขาดเนื้อหาในมิติพลวัตทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมภายใต้นโยบายของรัฐบาลไทยตั้งข้อมูลทางวิชาการก่อนปี พ.ศ. 2500 ขณะเดียวกันเทคนิคการจัดแสดงนิทรรศการได้ใช้สื่อผสมคือการนำเสนอรูปแบบวิถีชีวิตดั้งเดิมของชาวของผ่านการจัดแสดงนิทรรศการถาวรโดยจำลองลักษณะที่อยู่อาศัยและวิถีชีวิตจริง และผ่านรูปภาพต่าง ๆ ที่ปรากฏอยู่ตามฝาผนัง แต่ปราศจากข้อมูลในการอธิบายรูปภาพทั้งในลักษณะของป้ายนิเทศหรือสื่อมัลติมีเดีย ที่สำคัญการจัดแสดงนิทรรศการถาวรในหอศิลปวัฒนธรรมหรือพิพิธภัณฑ์นั้นควรให้ประสบการณ์ซึ่งมาในหลากหลายรูปแบบ เช่น การเน้นกิจกรรมต่าง ๆ ระหว่างผู้ชมกับตัวนิทรรศการ ซึ่งการจัดแสดงระยะเวลายาวนานจำเป็นต้องมีวัตถุประสงค์แสดงที่มีจำนวนมากพอ และมีความรู้มากพอสมควรที่จะตอบสนองความต้องการของผู้ชมได้ในแต่ละครั้งที่มาชม และที่สำคัญอีกประการคือหัวข้อของนิทรรศการถาวรจะต้องเข้าประเด็นกับช่วงเวลาจัดแสดงนั้น ๆ ด้วย (นิคม มุสิกคามะ, 2536, หน้า 78 อ้างถึงใน พิทักษ์ หนาบุต, 2557)

ดังนั้น ผู้วิจัยเห็นถึงความสำคัญของนิทรรศการถาวรเรื่องกลุ่มชาติพันธุ์ของ ว่าควรมีแนวทางในการปรับปรุงการจัดแสดงนิทรรศการ โดยเฉพาะในส่วนของ เนื้อหาให้มีความทันสมัยมากยิ่งขึ้น เพื่อส่งเสริมศักยภาพของการจัดแสดงนิทรรศการ ให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด ในแง่ของการเรียนรู้ สาระ และความบันเทิง รวมถึง การสร้างประสบการณ์ที่แปลกใหม่แก่ผู้เข้าชมนิทรรศการ ทั้งในแง่ของเนื้อหาและ เทคนิคการจัดแสดง เพื่อเสริมสร้างประสบการณ์จริง ทั้งนี้กระบวนการทั้งหมด เพื่อส่งเสริม สนับสนุน และสืบสานงานด้านศิลปวัฒนธรรมภาคตะวันออกเฉียงใต้แก่นักเรียน นิสิต นักศึกษา และบุคคลทั่วไปอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาสภาพปัญหาของการจัดแสดงนิทรรศการถาวรเรื่องกลุ่มชาติพันธุ์ของ ในชุดนิทรรศการด้านศิลปวัฒนธรรมภาคตะวันออกเฉียงใต้และวัฒนธรรมภาคตะวันออก มหาวิทยาลัยบูรพา
2. ศึกษาแนวทางการปรับปรุงการจัดแสดงนิทรรศการถาวรเรื่องกลุ่มชาติพันธุ์ของ ในชุดนิทรรศการด้านศิลปวัฒนธรรมภาคตะวันออกเฉียงใต้และวัฒนธรรมภาคตะวันออก มหาวิทยาลัยบูรพา เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการเรียนรู้ และความเพลิดเพลินให้มากยิ่งขึ้น

การทบทวนวรรณกรรม

จากการสำรวจงานวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดแสดงนิทรรศการถาวรด้านศิลปะและวัฒนธรรมในหอศิลป์และวัฒนธรรมภาคตะวันออกเฉียงใต้ มหาวิทยาลัยบูรพานั้น พบว่า มีงานที่เกี่ยวข้อง คือ เรื่องการบริหารจัดการหอศิลป์ของรัฐในประเทศไทย ของ กมลวรรณ จันทวร สาขาทัศนศิลป์ ปริญญาศิลปมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร ซึ่งศึกษารูปแบบ และลักษณะการบริหารจัดการหอศิลป์ของรัฐทั้ง 6 แห่งในปัจจุบัน รวมทั้งปัญหา อุปสรรค โดยนำมาสรุปปัญหา และเสนอแนะแนวทางในการบริหารจัดการหอศิลป์ของรัฐในอนาคตต่อไป โดยมีหอศิลป์และวัฒนธรรมภาคตะวันออกเฉียงใต้เป็นหนึ่งในกรณีศึกษา แต่ไม่พบการศึกษาที่เกี่ยวกับนิทรรศการด้านศิลปวัฒนธรรมภาคตะวันออกเฉียงใต้ และเรื่องกลุ่มชาติพันธุ์ของ

ในชุดนิทรรศการด้านศิลปวัฒนธรรมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หอศิลป์และวัฒนธรรมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มหาวิทยาลัยบูรพาแต่อย่างใด

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ

ข้อมูลภาคเอกสาร

- ทบทวนวรรณกรรมที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับประวัติความเป็นมา และวิถีชีวิตของชาวขอนแก่นในอดีตถึงปัจจุบัน แนวคิดการจัดนิทรรศการ และเนื้อหา นิทรรศการถาวรเรื่อง กลุ่มชาติพันธุ์ของในหอศิลป์และวัฒนธรรม ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มหาวิทยาลัยบูรพา

ข้อมูลภาคสนาม

- การสังเกตการณ์และสำรวจ (Observation) เพื่อทำการสำรวจและบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาการจัดนิทรรศการถาวรเรื่อง กลุ่มชาติพันธุ์ของ ในหอศิลป์และวัฒนธรรมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มหาวิทยาลัยบูรพา
- การสัมภาษณ์ (interview) ผู้เชี่ยวชาญทาง การจัดนิทรรศการ นักวิชาการด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม กลุ่มชาติพันธุ์ของ และบุคลากรภายในหอศิลป์และวัฒนธรรมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มหาวิทยาลัยบูรพา
- การประเมินความพึงพอใจการจัดนิทรรศการถาวรเรื่อง กลุ่มชาติพันธุ์ของ โดยการใช้แบบสอบถาม

การวิเคราะห์

- การออกแบบและรูปแบบการจัดแสดงนิทรรศการถาวรในชุดนิทรรศการด้านศิลปวัฒนธรรมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หอศิลป์และวัฒนธรรมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มหาวิทยาลัยบูรพา
- วิเคราะห์ความสำเร็จ และสภาพปัญหาของการจัดแสดงนิทรรศการถาวรเรื่องกลุ่มชาติพันธุ์ของ ในชุดนิทรรศการด้านศิลปวัฒนธรรมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หอศิลป์และวัฒนธรรมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มหาวิทยาลัยบูรพา

ตัวแปรตาม

แนวทางการปรับปรุงการจัดแสดงนิทรรศการถาวรเรื่อง กลุ่มชาติพันธุ์ของ ในหอศิลป์และวัฒนธรรมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มหาวิทยาลัยบูรพา เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการเรียนรู้และความเพลิดเพลิน

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยแบบผสม (Mixed Method) คือเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้การเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วยการสำรวจและเก็บข้อมูลจากเอกสารและการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการกับผู้ที่เกี่ยวข้องคือ นักวิชาการด้านประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมภาคตะวันออกเฉียงเหนือและของศึกษา ผู้เชี่ยวชาญด้านพิพิธภัณฑ์ศึกษาและนิเทศศิลป์ และ การใช้แบบสอบถามความพึงพอใจในจัดแสดงนิทรรศการ เรื่องกลุ่มชาติพันธุ์ของจากนิสิตในสาขาการจัดการทรัพยากรวัฒนธรรมชั้นปีที่ 3 ภาควิชาประวัติศาสตร์ จำนวน 81 คน เพื่อสำรวจความพึงพอใจและความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดแสดงนิทรรศการดังกล่าวมาประกอบกับแนวคิดทฤษฎีการจัดนิทรรศการ เพื่อนำมาใช้ในการปรับปรุงและออกแบบนิทรรศการให้มีประสิทธิภาพและความเพลิดเพลินมากยิ่งขึ้น โดยเน้นความสำคัญไปที่แนวทางของเรื่องให้มีความเป็นพลวัตและรูปแบบเทคนิคการจัดแสดงที่มีภาพประกอบและคำอธิบายของป้ายนิเทศและ สื่อออดิโอให้ชัดเจน โดยนำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบตาราง เส้นเวลา การเรียงเรียงความ และพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัย

ในบทความวิจัยนี้แบ่งผลการวิจัยการจัดแสดงนิทรรศการถาวร เรื่องกลุ่มชาติพันธุ์ของ ในชุดนิทรรศการด้านศิลปวัฒนธรรมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มหาวิทยาลัยบูรพา ออกเป็น 4 ประเด็นคือ 1. ลักษณะการจัดแสดงนิทรรศการ 2. การศึกษาจากเอกสาร 3. การวิเคราะห์เนื้อหาในรูปแบบ และวัตถุที่จัดแสดงนิทรรศการเรื่องกลุ่มชาติพันธุ์ของ 4. การปรึกษาผู้เชี่ยวชาญด้านประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมภาคตะวันออกเฉียงเหนือของศึกษา พิพิธภัณฑ์ศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิด้านนิเทศศิลป์ และบุคลากรที่รับผิดชอบของหอศิลปะและวัฒนธรรมภาคตะวันออกเฉียงเหนือเกี่ยวกับแนวทางการปรับปรุงพื้นที่และการจัดแสดง

1. ลักษณะการจัดแสดงนิทรรศการ

1.1 การศึกษาเกี่ยวกับลักษณะการให้บริการ

การจัดแสดงนิทรรศการถาวรด้านประวัติศาสตร์และศิลปวัฒนธรรมภาคตะวันออกเฉียงเหนือของหอศิลป์และวัฒนธรรมภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นนิทรรศการถาวรที่มีเนื้อหาการจัดแสดงถึงความเป็นมาของภาคตะวันออกเฉียงเหนือและวัฒนธรรมท้องถิ่น ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรมและเอกลักษณ์ทางภูมิปัญญาท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ ต่อเนื่องมาจนถึงสมัยประวัติศาสตร์ โดยแบ่งการจัดแสดงนิทรรศการออกเป็น 11 ส่วน (ชัยยศ วณิชพัฒนานาวุฒิ และคณะ, 2549) โดยมีโครงสร้างการบริหารงานและบุคลากรผู้รับผิดชอบ 4 คน ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ส่วนงาน คือ

1) นางนุชวรารงค์ มณีวงษ์ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ สำนักงานบริหาร

2) นายจักรพันธ์ วิเศษบุญหนัก นักวิชาการช่างศิลป์ ฝ่ายนิทรรศการและการแสดง

3) นางสาวสุภาภรณ์ เขยศิริ นักวิชาการเงินและบัญชี ฝ่ายการเงินและพัสดุ

4) นางสาวอินทร์เนตร เขียบแหลม นักวิชาการโสตทัศนศึกษา ฝ่ายประชาสัมพันธ์และการตลาด

ทั้งนี้ผู้วิจัยเลือกศึกษาเฉพาะนิทรรศการ เรื่องกลุ่มชาติพันธุ์ของในชุดนิทรรศการด้านศิลปวัฒนธรรมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

1.2 การประเมินสภาพปัญหาของการจัดแสดงนิทรรศการ เรื่องกลุ่มชาติพันธุ์ของ จากการใช้แบบสอบถามความพึงพอใจในจัดแสดงนิทรรศการ

การประเมินสภาพปัญหาของการจัดแสดงนิทรรศการ เรื่องกลุ่มชาติพันธุ์ของ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามความพึงพอใจในจัดแสดงนิทรรศการ เรื่องกลุ่มชาติพันธุ์ของจากนิสิตในสาขาการจัดการทรัพยากรวัฒนธรรมชั้นปีที่ 3 ภาควิชาประวัติศาสตร์ จำนวน 81 คน มาประกอบกับแนวคิดทฤษฎีการจัดนิทรรศการ

เพื่อนำมาใช้ในการปรับปรุงและออกแบบนิทรรศการให้มีประสิทธิภาพ ความสำเร็จ และผลิตผลให้มากยิ่งขึ้น ปรากฏผลดังต่อไปนี้

**ตารางที่ 1 ผลการศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อการจัดแสดง
นิทรรศการเรื่องกลุ่มชาติพันธุ์ของ หอศิลป์และวัฒนธรรม
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มหาวิทยาลัยบูรพา**

1. ด้านนิทรรศการ	
1.1 รูปแบบการจัดแสดงนิทรรศการ 3.43%	1.2 คำบรรยายประกอบนิทรรศการ 2.80%
1.3 ภาพประกอบนิทรรศการ 3.12%	1.4 ความรู้ที่ได้รับจากการชมนิทรรศการ 3.10%
1.5 เนื้อหาสาระ/ความมีเอกภาพ ด้านเนื้อหา 3.07%	1.6 ขนาดภาพประกอบ 3.04%
1.7 ขนาดตัวอักษร 2.04%	1.8 รูปแบบตัวอักษร 2.25%
1.9 ความสวยงามในการจัด องค์ประกอบศิลป์ 3.36%	1.10 แสงสว่างและบรรยากาศ 2.93%
1.11 การออกแบบสื่อ เช่น บ้านจำลอง ชาวชอง เป็นต้น 3.91%	1.12 การออกแบบสื่อประสม (Multi-media) 3.57%
1.13 การออกแบบสื่อกิจกรรม 3.06%	
2. ด้านสถานที่/วัน เวลา	
2.1 สถานที่ตั้งนิทรรศการเรื่อง กลุ่มชาติพันธุ์ของ 3.35%	2.2 วัน เวลาที่เปิดให้เข้าชม 3.06%
3. ด้านการบริการ	
3.1 การบรรยาย/นำชม 2.30%	3.2 เอกสาร/แผ่นพับสำหรับประกอบการชม นิทรรศการ/การประชาสัมพันธ์ 2.15%
3.3 ค่าเข้าชม 3.90%	
4. ความพึงพอใจต่อกิจกรรม 2.77%	

เกณฑ์แปลความหมายค่าเฉลี่ย

ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
4.51-5.00	ดีเยี่ยม
3.51-4.50	ดี
2.51-3.50	ปานกลาง
1.51-2.50	พอใช้
1.00-1.50	ควรปรับปรุง

ด้านนิทรรศการ

ความพึงพอใจสูงสุดคือการออกแบบสื่อ เช่น บานจำลองชาวซอง 3.91% รองลงมาคือการออกแบบสื่อประสม (Multi-media) 3.57% รูปแบบการจัดแสดงนิทรรศการ 3.43% ความสวยงามในการจัดองค์ประกอบศิลป์ 3.36% ภาพประกอบนิทรรศการ 3.12 ความรู้ที่ได้รับจากการชมนิทรรศการ 3.10% เนื้อหาสาระ/ความมีเอกภาพด้านเนื้อหา 3.07% การออกแบบสื่อกิจกรรม 3.06% ขนาดภาพประกอบ 3.04% แสงสว่างและบรรยากาศ 2.93% คำบรรยายประกอบนิทรรศการ 2.80% รูปแบบตัวอักษร 2.25% และลำดับสุดท้ายขนาดตัวอักษร 2.04%

ด้านสถานที่/วัน เวลา

ความพึงพอใจสูงสุดคือสถานที่ตั้งนิทรรศการเรื่อง กลุ่มชาติพันธุ์ของ 3.35% และรองลงมาคือวัน เวลา ที่เปิดให้เข้าชม 3.06%

ด้านการบริการ

ความพึงพอใจสูงสุดคือการบรรยาย/นำชม 2.30% และรองลงมาคือเอกสาร/แผ่นพับสำหรับประกอบการชมนิทรรศการ/ การประชาสัมพันธ์ 2.15%

ความพึงพอใจต่อกิจกรรม ความพึงพอใจคือ 2.77%

การจัดแสดงนิทรรศการเรื่องกลุ่มชาติพันธุ์ของ โดยการสัมภาษณ์และใช้แบบสอบถามความพึงพอใจ รวมไปถึงเนื้อหาและเทคนิคที่นำมาจัดแสดงนิทรรศการพบว่า การจัดแสดงกลุ่มชาติพันธุ์ของมีระดับความพึงพอใจอยู่ในเกณฑ์เฉลี่ยพอใช้

ถึงปานกลาง โดยเฉพาะในส่วนของเนื้อหาการจัดแสดงที่มีขนาดตัวอักษรและรูปแบบตัวอักษรที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด อาจเป็นเพราะถูกนำเสนอในภาพรวมร่วมกับข้อมูลชนต่างวัฒนธรรมอื่น ๆ ในภาคตะวันออกเฉียงใต้ จึงทำให้เนื้อหาของป้ายนิเทศไม่เพียงพอต่อการแสดงข้อมูลที่มีเนื้อหาค่อนข้างมาก ขณะเดียวกันผู้ชมไม่ได้รับความรู้ในการจัดแสดงอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากมีการออกแบบวัตถุจัดแสดงนิทรรศการเรื่องกลุ่มชาติพันธุ์ของถึง 90% ร่วมกับเรื่องชนต่างวัฒนธรรมในชุมชนภาคตะวันออกเฉียงใต้ โดยใช้ภาพถ่ายวิถีชีวิตชาวของ สื่อผสมแบบตู้จัดแสดง หรืออินทราทัศน์ (Diorama) และสิ่งจำลองเสมือนจริง คือบ้านชาวของและวิถีชีวิตในอดีตที่แสดงถึงเอกลักษณ์ของภาคตะวันออกเฉียงใต้ แต่ขาดเนื้อหาหรือรายละเอียดในการอธิบาย

2. การศึกษาจากเอกสาร

2.1 แนวคิดการออกแบบนิทรรศการ พยุงศิลป์ ประจุศิลป์ กล่าวถึงแนวคิดการออกนิทรรศการ ว่า มีหลักการเช่นเดียวกับงานศิลปะทั่วไป แต่สิ่งสำคัญคือต้องเหมาะสมในด้านรูปแบบ เนื้อหากับงานจัดแสดงที่จัดขึ้น โดยหลักการในการออกแบบนิทรรศการมีอยู่ 7 หลักการ ได้แก่ ความเป็นเอกภาพ (Unity) ความสมดุล (Balancing) การเน้น (Emphasis) ความแตกต่าง (Contrast) ความกลมกลืน (Harmony) ความเรียบง่าย (Simplicity) และความสมบูรณ์ขั้นสำเร็จ (Finish) (พยุงศักดิ์ ประจุศิลป์, การออกแบบสำหรับนิทรรศการ, หน้า 27-29)

จันทร์มา มาศสุพจน์ กล่าวถึง การจัดนิทรรศการ เป็นการนำเอาวัสดุอุปกรณ์และสื่อต่าง ๆ มาผสมผสานกันอย่างเป็นระบบ เพื่อกระตุ้นความสนใจและทำให้ผู้ชมเข้าใจในเนื้อหาของนิทรรศการได้เร็วขึ้น เช่น นำเอาภาพ ของจริง หุ่นจำลอง การสาธิต การนำเสนอด้วยคอมพิวเตอร์ เอกสารต่าง ๆ เป็นต้น ทั้งนี้ เพราะการจัดนิทรรศการโดยใช้ภาพนิ่งเพียงอย่างเดียวจะทำให้เห็นทรรศการชีวิต จึงต้องมีการใช้สื่ออื่น ๆ มาผสมผสานกัน ดังนั้น จึงได้มีการจัดประเภทของสื่อที่ใช้ประกอบการจัดนิทรรศการ ดังนี้

วัสดุกราฟฟิก คือ สื่อที่ผลิตขึ้นโดยมีองค์ประกอบหลัก คือ เส้น คำ รูปภาพ สัญลักษณ์ และการจัดวางที่เหมาะสมเพื่อให้เกิดผลในการสื่อความหมายอธิบายเนื้อหาให้ผู้ชมทราบตามที่ถูกออกแบบตั้งวัตถุประสงค์ไว้

วัสดุสามมิติ คือ วัสดุที่มีความกว้าง ยาว ลึก ซึ่งเป็นวัตถุจำลอง เพื่อสร้างบรรยากาศเสมือนจริงในการจัดแสดงนิทรรศการในรูปแบบต่าง ๆ

วัสดุประดับตกแต่ง คือ การสร้างบรรยากาศในนิทรรศการให้มีความสวยงาม มีชีวิต และกระตุ้นความสนใจเนื้อหาเรื่องราวในการจัดแสดงนิทรรศการ

สื่อกิจกรรม คือ การนำวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ มาจัดแสดงรวมกัน โดยใช้กิจกรรม หรือวิธีการเป็นหลัก สื่อชนิดนี้ทำให้กลุ่มเป้าหมายสามารถรับรู้ ข้อมูลได้จากประสาทสัมผัสทั้ง 5 รวมทั้งมีส่วนร่วมในการจัดแสดงนิทรรศการนั้น ๆ และหลักการสุดท้ายคือสื่อนิทรรศการประเภทอื่น คือ สิ่งทีนอกเหนือจากที่กล่าวมา เช่น ภาพประกอบ สไลด์ ภาพโปร่งใส โสตทัศนูปกรณ์ประเภทฉาย โสตทัศนูปกรณ์ ประเภทเครื่องเสียง สื่อคอมพิวเตอร์ เป็นต้น (จันทร์ภา มาศสุพจน์, หลักการจัดนิทรรศการ, หน้า 70-71)

2.2 เอกสารเรื่องกลุ่มชาติพันธุ์ของ ข้อมูลในส่วนนี้ผู้วิจัยจะนำไปเสนอในบางส่วนของ การอภิปรายผล เรื่องแนวทางการปรับปรุงการจัดแสดง เป็นเส้นเวลา (Timeline) (ส่วนที่ 4)

3. การวิเคราะห์เนื้อหา รูปแบบ และวัตถุที่จัดแสดงนิทรรศการเรื่องกลุ่มชาติพันธุ์ของ ในชุดนิทรรศการด้านศิลปวัฒนธรรมภาคตะวันออกเฉียง

เนื้อหาการจัดแสดงเรื่องกลุ่มชาติพันธุ์ของจัดแสดงรวมอยู่ในส่วนที่ 10 เรื่อง ชนต่างวัฒนธรรมในชุมชนภาคตะวันออกเฉียง ซึ่งนำเสนอข้อมูลกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ในภาคตะวันออกเฉียง ได้แก่ ชาวของ ชาวจีน ชาวญวน ชาวลาว และชาวไทยมุสลิม ในลักษณะภาพรวมบนป้ายนิเทศ 1 แต่รูปแบบและการออกแบบวัตถุจัดแสดงในห้องนิทรรศการ เน้นการให้ความสำคัญของกลุ่มชาติพันธุ์ของถึง 90 เปอร์เซ็นต์ ดังมีเนื้อหาบนป้ายนิเทศ 1 เรื่อง **ชนต่างวัฒนธรรมในชุมชนภาคตะวันออกเฉียง** (ภาพที่ 1-ป้ายนิเทศ 1) ปรากฏข้อความเกี่ยวกับชาวของว่า

“ชาวของ เป็นชนพื้นเมืองกลุ่มแรกที่เข้ามาตั้งรกรากอยู่ในเขตป่าภาคตะวันออกเฉียง บริเวณจังหวัดระยอง จันทบุรีและตราด โดยเฉพาะในเขตป่ารอยต่อจันทบุรีและตราด ชาวของชอบอาศัยอยู่ตามป่าเขา ที่ราบระหว่างหุบเขา ซึ่งเป็นป่าดิบ เช่น บริเวณเทือกเขาสระบาป

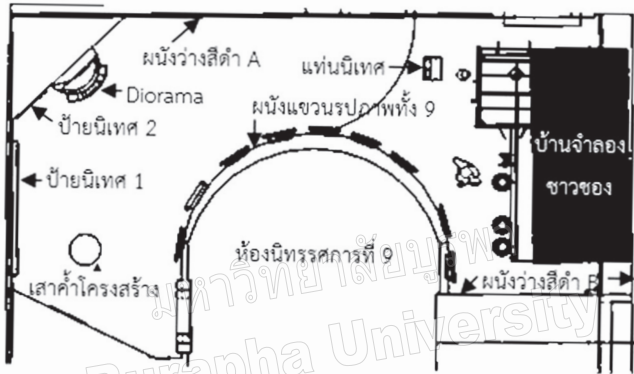
เขาคิชฌกูฏ เขาสอยดาว เป็นป่าที่อุดมสมบูรณ์ด้วยต้นไม้ใหญ่ สัตว์ป่ามากมายหลายชนิด มีแม่น้ำ ลำคลองผ่านหลายสาย เช่น แม่น้ำจันทบุรี แม่น้ำระยอง แม่น้ำบางปะกง แม่น้ำปราจีนบุรี เป็นต้น ชาวช่องได้อาศัยสภาพความอุดมสมบูรณ์ของบริเวณนี้เป็นถิ่นที่อยู่อาศัยและประกอบอาชีพทำมาหากิน”

ขณะเดียวกันป่าานิเทศ 1 ติดตั้งอยู่ในบริเวณที่มีเสาชานขนาดใหญ่ที่ใช้ค้ำยัน โครงสร้างตัวอาคารเดิมตั้งอยู่ข้างหน้าจึงทำให้ผู้ชมไม่สามารถยื่นอ่านข้อมูลบน ป่าานิเทศได้สะดวกนัก จากการสอบถามเจ้าหน้าที่กล่าวว่าไม่แน่ใจว่าจะสามารถ รื้อถอนออกไปได้เนื่องจากเป็นเสาที่มากับโครงสร้างอาคารเดิม เนื่องจากใน ส่วนของนิทรรศการด้านศิลปวัฒนธรรมภาคตะวันออกเฉียงใต้เดิมภายหลังจากที่ หอศิลป์และวัฒนธรรมภาคตะวันออกเฉียงใต้ได้รับการตรวจรับจากกรมการ (จักรพันธ์ วิเศษบุญหนัก, สัมภาษณ์, 26 มีนาคม 2561) และข้อมูลบนป่าานิเทศ 2 ปรากฏ เนื้อหาเรื่องชาวช่องพร้อมกับเนื้อหาของชนต่างวัฒนธรรมอื่น ๆ ในภาคตะวันออกเฉียง ในหัวข้อ **เอกลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของชุมชนภาคตะวันออกเฉียง** (ภาพที่ 1-ป่าานิเทศ 2) ดังนี้

“ชาวช่องมีภาษาพูดอยู่ในตระกูลมอญ-เขมร ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ ที่สำคัญ มีวัฒนธรรม ประเพณีเป็นของตนเอง นับถือผีบรรพบุรุษ ชาวช่องเป็นพรานป่าและเป็นนักเก็บของป่าที่เชี่ยวชาญ บ้านเรือน ของชาวช่องปลูกด้วยลักษณะที่เรียบง่าย เรือนเครื่องผูก สร้างบ้าน ด้วยไม้ไผ่ มุงด้วยหญ้าคา ไบระกำ ไบกันทรง ทุกส่วนของบ้านผูกมัด กันด้วยหวาย ลักษณะโครงสร้างเรือนจะมีชานเป็นตัวพื้นเชื่อมต่อ ระหว่างห้องเรือน ห้องครัวให้ติดต่อกัน ด้านหลังบ้านสร้างเป็นยุ้งข้าว ชาวช่องเป็นคนที่มั่นสัจใจเย็น มีความโอบอ้อมอารี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีความจริงใจและมีความซื่อสัตย์”

ในส่วนขอเทคนิคการจัดแสดงนั้น มีการนำสื่อผสมเข้ามาใช้จัดนิทรรศการ คือ การใช้สื่อผสมแบบตู้จัดแสดงหรืออัตรทัศน์ (Diorama) และสิ่งจำลองเสมือนจริง คือบ้านชาวช่องและวิถีชีวิตในอดีตที่แสดงถึงเอกลักษณ์ของภาคตะวันออกเฉียง โดย มีแท่นนิเทศเล็ก ๆ แสดงข้อมูลการตั้งถิ่นฐานและเรื่องภาษาของโดยการเปรียบเทียบ

การนับ 1 ถึง 10 ระหว่างภาษาไทยกับภาษาของ รวมทั้งการจัดแสดงเกี่ยวกับวิถีชีวิต ความเชื่อ พิธีกรรมของชาวช่องผ่านรูปภาพทั้ง 9 ภาพบนฝาผนังรูป ก (ภาพที่ 1-ผนังแขวนรูปทั้ง 9)

ภาพที่ 1 นิทรรศการ เรื่องกลุ่มชาติพันธุ์ของ ในชุดนิทรรศการด้านศิลปวัฒนธรรม ภาคตะวันออก หอศิลป์และวัฒนธรรมภาคตะวันออก มหาวิทยาลัยบูรพา

4. การศึกษาผู้เชี่ยวชาญด้านของศึกษา พิพิธภัณฑศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านนิเทศศิลป์ และบุคลากรที่รับผิดชอบของหอศิลป์และวัฒนธรรมภาคตะวันออก เกี่ยวกับแนวทางการปรับปรุงพื้นที่และการจัดแสดง ดังนี้

- 1) รองศาสตราจารย์ภรดี มหาพันธ์ ผู้เชี่ยวชาญพิเศษด้านประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมภาคตะวันออก
- 2) ดร. มนต์ แก้วบุชา อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาบริหารศิลป์และวัฒนธรรม และผู้เชี่ยวชาญพิเศษด้านพิพิธภัณฑศึกษา
- 3) ผศ.ดร. ชัยยศ วณิชวัฒนาวุฒิ ประธานประจำสาขานิเทศศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
- 4) ดร. โกวิท ทะเล อาจารย์ประจำสาขานิเทศศิลป์
- 5) อาจารย์ อำพิกา สวัสดิ์วงศ์ อาจารย์ประจำภาควิชาประวัติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

- 6) ดร. ปาจรีย์ สุขากิรมย์ อาจารย์ประจำสาขาการจัดการทรัพยากร
วัฒนธรรม ภาควิชาประวัติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
- 7) นางสาวบานชื่น ผกามาศ นักวิชาการอิสระด้านพิพิธภัณฑ์ศึกษาและ
กลุ่มชาติพันธุ์ของศึกษา
- 8) นางสาวสุลักษณ์ ศรีอรุณ นักวิชาการอิสระด้านประวัติศาสตร์
- 9) นายจักรพันธ์ วิเศษบุญหนัก นักวิชาการช่างศิลป์ หอศิลป์และ
วัฒนธรรมภาคตะวันออกเฉียง
- 10) นางสาวอินทร์เนตร เขียบแหลม นักวิชาการโสตทัศนศึกษา หอศิลป์
และวัฒนธรรมภาคตะวันออกเฉียง

อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

1. สภาพปัญหาของการจัดแสดงนิทรรศการถาวรเรื่องกลุ่มชาติพันธุ์ของ ในชุดนิทรรศการด้านศิลปวัฒนธรรมภาคตะวันออกเฉียง หอศิลป์และวัฒนธรรม ภาคตะวันออกเฉียง และมหาวิทยาลัยบูรพา

จากการที่ผู้วิจัยได้สำรวจองค์ประกอบโดยรวมของการดำเนินงาน
เรื่องกลุ่มชาติพันธุ์ของในชุดนิทรรศการด้านศิลปวัฒนธรรมภาคตะวันออกเฉียง หอศิลป์
และวัฒนธรรมภาคตะวันออกเฉียง มหาวิทยาลัยบูรพาสามารถสรุปปัญหาต่าง ๆ ที่สำคัญ
ได้ดังนี้

การขาดแคลนงบประมาณในการสนับสนุนการดำเนินงาน เนื่องจาก
งบประมาณส่วนใหญ่ได้มาจากอัตราค่าบำรุงในการเข้าห้องประชุมต่าง ๆ
ขณะเดียวกันรายได้จากอัตราค่าเข้าชมก็มีน้อยมากเนื่องจากสถิติจำนวนผู้เข้าชม
ห้องนิทรรศการถาวรในแต่ละเดือนเป็นจำนวนเพียงหลักร้อยเท่านั้น และส่วนใหญ่
คือนิสิตหรือบุคลากรภายในมหาวิทยาลัยบูรพาที่สามารถเข้าชมฟรี (อินทร์เนตร
เขียบแหลม, สัมภาษณ์, 26 มีนาคม 2561) ส่งผลให้งบประมาณไม่เพียงพอต่อ
การดูแลในส่วนต่าง ๆ ทั้งการต่อเติม ซ่อมแซมวัสดุสิ่งของต่าง ๆ รวมทั้งการซื้อ
อุปกรณ์ใหม่ ๆ เพื่อนำมาปรับปรุงการจัดแสดงนิทรรศการ และปัญหาเรื่องโครงสร้าง
ของห้องจัดแสดงที่มีการต่อเติมขึ้นในภายหลัง

การขาดแคลนเจ้าหน้าที่หรือบุคลากร โดยเฉพาะการไม่มีภัณฑารักษ์ประจำในส่วนของการจัดแสดงนิทรรศการที่มีความรู้ในเรื่องประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และสามารถตอบคำถามหรือข้อสงสัยให้กับผู้เข้าชมเนื่องจากภัณฑารักษ์เป็นตำแหน่งเจ้าหน้าที่ดูแลนิทรรศการที่สำคัญและต้องมีความรับผิดชอบสูง ทั้งในแง่บริหารและปฏิบัติการ เจ้าหน้าที่ภัณฑารักษ์สำหรับงานแสดงพิพิธภัณฑ์หรือนิทรรศการ นอกจากจะต้องมีพื้นฐานในเรื่องประวัติศาสตร์วัฒนธรรมหรือเนื้อหาที่ใช้จัดแสดงแล้ว ยังจำเป็นต้องอาศัยความรู้ในการจัดการพิพิธภัณฑ์ การออกแบบการจัดแสดง เพื่อให้ความรู้ที่ต้องการสื่อกลายเป็นเรื่องราวที่น่าสนใจ นอกจากนี้ควรต้องมีความรู้เรื่องการผลิตสื่อ และการเลือกใช้สื่อในการจัดแสดงอีกด้วย

ขาดเทคนิคการจัดแสดงนิทรรศการ โดยเฉพาะในส่วนเนื้อหาการจัดแสดงของกลุ่มชาติพันธุ์ของที่มีลักษณะที่หยุดนิ่ง ขาดพลวัต ซึ่งปัจจุบันชาวช่องได้ปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตของกลุ่มตนเองไปมากตามนโยบายของประเทศไทย จึงทำให้รูปแบบการจัดนิทรรศการของชาวช่องชาติมิตินของความน่าสนใจ และมีเนื้อหาที่ไม่ทันสมัยและซ้ำซ้อนดังที่ปรากฏว่าเนื้อหาเรื่องชาวช่องในหัวข้อ “เอกลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของชุมชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” ไปซ้ำกับตู้จัดแสดง หรืออัตรทัศน์ (Diorama) ที่ใช้เสียงบรรยายทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ประกอบกับการออกแบบป้ายนิเทศที่มีเนื้อหาการอธิบายที่กระจุกตัว และใช้ตัวอักษรทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษที่มีขนาดเล็กเกินไป จึงทำให้ขาดความน่าสนใจ และในส่วนของรูปภาพต่าง ๆ ที่ติดตามผนังก็ขาดการอธิบายว่าสื่อถึงอะไรจึงทำให้ผู้ชมไม่มีความเข้าใจ ฝาผนังบางด้านว่างเปล่าไม่มีการจัดแสดงใด ๆ ใช้เพียงแคสิดำทาไว้เท่านั้น ขณะเดียวกันการจำลองบ้านของในอดีตมีลักษณะของความสมจริง น่าสนใจ เพียงแต่ขาดบรรยากาศเนื่องจากตั้งอยู่ในบริเวณที่มีพื้นที่ค่อนข้างจำกัดและคับแคบ และการใช้สีพื้นผนังทั้งด้านข้างบ้าน หลังบ้าน และฝาเป็นสีดํา จึงทำให้บรรยากาศไม่ดึงดูดผู้ชมเท่าที่ควรและไม่สามารถเข้าไปชมนิทรรศการได้สะดวก ประกอบกับเนื้อหาในแท่นนิเทศที่ตั้งอยู่ในหน้าบ้านจำลองเสมือนจริงของชาวช่องมีการอธิบายถึงลักษณะของภาษาของผ่านโครงสร้างภาษาไทยร่วมกับลักษณะการตั้งถิ่นฐานจึงทำให้เนื้อหาและการจัดแสดงไม่สัมพันธ์กัน

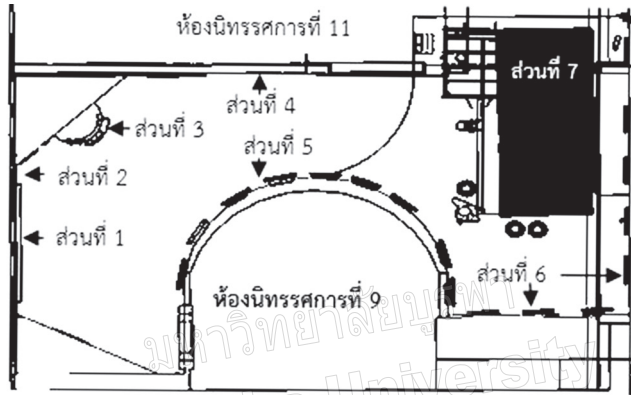
ขาดการประชาสัมพันธ์ที่ดี ทั้ง ๆ ที่หอศิลปะและวัฒนธรรมภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีตำแหน่งที่ตั้งอยู่ในทำเลที่ดีมาก คือใกล้กับประตูทางเข้าหลักของมหาวิทยาลัยบูรพา และตรงข้ามกับสถาบันวิทยาศาสตร์ทางทะเล มหาวิทยาลัยบูรพา รวมทั้งมีลักษณะอาคารเป็นรูปเรือขนาดใหญ่ที่มีความสวยงามและโดดเด่น มีพื้นที่กว้างขวาง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากหอศิลปะและวัฒนธรรมภาคตะวันออกเฉียงเหนือขาดการประชาสัมพันธ์ที่ดี จึงทำให้ผู้ชมไม่ได้รับข่าวสารใด ๆ ถึงการจัดแสดงนิทรรศการเกี่ยวกับประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2. แนวทางการปรับปรุงจัดแสดงนิทรรศการ เรื่องกลุ่มชาติพันธุ์ของ ในชุดนิทรรศการด้านศิลปวัฒนธรรมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หอศิลปะและวัฒนธรรม ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มหาวิทยาลัยบูรพา

การปรับปรุงการจัดแสดงนิทรรศการเรื่องกลุ่มชาติพันธุ์ของ ผู้วิจัย ได้นำแนวความคิดที่สำคัญมาใช้ ได้แก่ แนวความคิดของ จันทรา มาตสุพจน์ กล่าวถึง การจัดนิทรรศการ เป็นการนำเอาวัสดุอุปกรณ์และสื่อต่าง ๆ มาผสมผสานกันอย่างเป็นระบบ เพื่อกระตุ้นความสนใจและทำให้ผู้ชมเข้าใจในเนื้อหาของนิทรรศการ ได้เร็วขึ้น เช่น นำเอาภาพถ่าย ของจริง หุ่นจำลอง การสาธิต การนำเสนอด้วยคอมพิวเตอร์ เอกสารต่าง ๆ เป็นต้น ทั้งนี้เพราะการจัดนิทรรศการ โดยใช้ภาพนิ่งเพียงอย่างเดียวจะทำให้เห็นนิทรรศการขาดชีวิต จึงต้องมีการใช้สื่ออื่น ๆ มาผสมผสานกัน (จันทรา มาตสุพจน์, หลักการจัดนิทรรศการ, หน้า 70-71) และแนวความคิดของ วัฒนะ จูชะวิภาค (2526) ที่นำเสนอว่านิทรรศการคือ การแสดง การให้การศึกษาอย่างหนึ่งด้วยการแสดงงานให้ชม อาจจะมีผู้บรรยายให้ฟังหรือไม่ต้องมีก็ได้ การแสดงอาจจะแสดงนอกอาคาร หรือในอาคารก็ได้ ซึ่งจะประกอบด้วยของจริง สิ่งจำลอง ภาพถ่ายและแผนภูมิสิ่งของต่าง ๆ ที่จะนำออกมาแสดง แต่ในการจัดเตรียมจะต้องจัดอย่างมีระเบียบเรียบร้อย ดูง่ายและคำนึงถึงความแจ่มชัด รวมทั้งก่อให้เกิดความรู้ช่วยให้ผู้ดูมีความเข้าใจข้อมูล (INFORMATION) โดยใช้ข้อความสั้น ๆ อธิบายประกอบซึ่งควรมีความน่าดูน่าชมด้วย

จากการศึกษาวิเคราะห์ถึงปัญหาและอุปสรรค และรูปแบบเทคนิคการจัดแสดงนิทรรศการ รวมไปถึงลักษณะการให้บริการ ผู้วิจัยได้พิจารณาถึงข้อจำกัดของโครงสร้างการบริหารงาน วัตถุประสงค์และเนื้อหาในการจัดแสดง จึงมี

กรอบแนวความคิดที่จะใช้ในการปรับปรุงการจัดแสดงนิทรรศการเรื่องกลุ่มชาติพันธุ์ของ โดยแบ่งเนื้อหาการจัดแสดงออกเป็น 7 ส่วนดังนี้ ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 ปรับปรุงนิทรรศการ เรื่องกลุ่มชาติพันธุ์ของ ในชุดนิทรรศการด้านศิลปวัฒนธรรมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หอศิลป์และวัฒนธรรมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มหาวิทยาลัยบูรพา

ส่วนที่ 1 ป้ายนิเทศ 1 เรื่อง “ชนต่างวัฒนธรรมในชุมชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ”

ข้อเสนอ ควรปรับปรุงแบบและขนาดตัวอักษร ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ให้มีขนาดใหญ่ขึ้น เพื่อให้สามารถทำความเข้าใจได้ง่ายขึ้น และควรปรึกษาฝ่ายอาคาร ถึงเสาที่ตั้งอยู่หน้าป้ายนิเทศ 1 ว่าจะสามารถขยับตำแหน่งเสาหรือจะสามารถปรับปรุงแก้ไขอย่างไร

ส่วนที่ 2 ป้ายนิเทศ 2 เรื่อง “เอกลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของชุมชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” มีเนื้อหาไปขั้กับตู้จัดแสดง หรืออินทราทัศน์ (Diorama) ที่ใช้เสียงบรรยายทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

ข้อเสนอ เนื้อหาในส่วนนี้ควรนำเสนอเพิ่มในส่วนของป้ายนิเทศเรื่อง “ชนต่างวัฒนธรรมในชุมชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” และในส่วนนี้ให้จัดทำเป็นแผนที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเนื้อหาเดิมโดยให้ผู้ชมกดปุ่มชื่อกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จากนั้นแผนที่จะแสดงตำแหน่งที่ตั้ง เช่น สี หรือไฟกระพริบ โดยการใช้แผนที่เพื่อแสดงที่ตั้ง

สามารถใช้นำเสนอความสัมพันธ์ และการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมของแต่ละ
กลุ่มชาติพันธุ์ด้วย

ส่วนที่ 3 ตู้จัดแสดง หรืออันทรรกทัศน์ (Diorama) มีความเหมาะสมและ
น่าสนใจดีอยู่แล้วจึงไม่ควรปรับปรุง เพียงแค่ดูแลและซ่อมแซมให้มีสภาพที่ใช้งานได้
ตามปกติ

ส่วนที่ 4 ผนังว่างสี่ด้าน A

ข้อเสนอ เปลี่ยนสีผนัง เป็นสีเทาอ่อนให้เหมือนผนังฝั่งตรงข้ามรูป N ที่
จัดแสดงรูปภาพต่าง ๆ เกี่ยวกับชาวชอง และจัดทำบอร์ดความรู้เกี่ยวกับชาวชอง
โดยนำเสนอข้อมูลสองหัวข้อคือ หนึ่ง อธิบายความสำคัญของกลุ่มชาติพันธุ์ 'ชอง'
ต่อภูมิภาคตะวันออกเฉียง และสอง นำเสนอพัฒนาการ/การเปลี่ยนแปลงทางสังคม
วัฒนธรรม และเศรษฐกิจของกลุ่มชาติพันธุ์ของโดยใช้ Timeline (เส้นเวลา) ดังนี้

พ.ศ.	เหตุการณ์
2397	สังฆราชปาเลอกัวซ์ ชาวฝรั่งเศสที่เดินทางเข้ามาในประเทศไทยประมาณ พ.ศ. 2372 และอาศัยอยู่ในประเทศไทยนานถึง 24 ปี ได้เขียนหนังสือชื่อว่า “เล่าเรื่องเมืองไทย” คาดว่าเขียนราว พ.ศ. 2397 โดยมีตอนหนึ่งเล่าถึงเมืองจันทบุรีหรือจันทบูรณ ว่ามีความหลากหลายทางเชื้อชาติ ปรากฏ “มีพวกของอาศัยอยู่บนภูเขาสูง”
2419	พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระราชทานพงศาวดารจันทบุรี มีข้อความตอนหนึ่งเล่าถึงชาวชองไว้ว่า “...ว่า กระจวนมีแถบป่าสีเข็นต่อเขตแดนเมืองพระตะบอง มีคนชาติหนึ่งเรียกว่า “ชอง” อยู่ในแถบป่าสีเข็น พูดภาษาหนึ่งต่างหาก คล้าย ๆ ภาษาเขมร ชอบปลูกบัตและของทองเหลือง....”
2444	บันทึกของ Monseieur Etienne Aymonier ชาวฝรั่งเศส ในหนังสือ “แคมโบช” (Le Cambodge) ข้อความระบุว่า “เมื่อปีพ.ศ. 2444 ระบุว่ามีบาทหลวงคนหนึ่ง ได้พบแผ่นศิลาจารึกอักษรสันสกฤตที่เขาสระบาป มีข้อความว่า จันทบุรี ได้ตั้งมาช้านานประมาณ 1,000 ปีแล้ว ชื่อว่า ควนคราบุรี ผู้สร้างเมืองชื่อหางหรือแหง คนพื้นเมืองเป็นชอง ...”
2456	เกิดการตราพระราชบัญญัติสัญชาติฉบับแรก ทำให้กลุ่มชาติพันธุ์ที่เคยเป็นคนไร้รัฐ ได้มีสัญชาติไทยอย่างถูกต้องตามกฎหมาย (คิดว่าชาวชองก็คงจะเป็นเช่นเดียวกัน)

พ.ศ.	เหตุการณ์
2478	เกิดพระราชบัญญัติประถมศึกษา ภาครัฐบังคับให้เด็กทุกคนต้องเข้าสู่ระบบการศึกษาของรัฐ เกิดเป็นโรงเรียนวัดตะเคียนทอง ตำบลตะเคียนทอง จังหวัดจันทบุรี เป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้แห่งใหม่ มีคุณครูจากเมืองจันทบุรีเป็นผู้สอน และใช้ภาษาไทยในการสอน รวมถึงห้ามให้มีการพูดภาษาของในระหว่างที่อยู่ในโรงเรียนด้วย
2508	ในปี พ.ศ. 2500 มีการเปิดสัมปทานป่าไม้ให้บริษัทเข้ามาตัดไม้ ทำให้ป่าไม้ทูลดโทรมเป็นอย่างมาก รัฐจึงประกาศพื้นที่ที่หวงห้าม ประกาศเขตป่าสงวนแห่งชาติในปี พ.ศ. 2508 ส่งผลต่อการทำมาหากินของชาวช่องที่มักจะหาของป่าตามภูเขาเพื่อนำไปขายในเมือง จึงหันมาปลูกข้าว พืชผัก ผลไม้ ยางพารา แทน จากระบบการผลิตแบบยังชีพ กลายมาเป็นผลิตเพื่อค้าขายโดยอิงกลไกตลาดของภูมิภาคตะวันออกเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน
2512	ชิน อยุดี นักโบราณคดีที่สนใจงานศึกษาชาติพันธุ์ไทยและกลุ่มชาติพันธุ์นอกประเทศที่เกี่ยวกับคนไทย ได้ค้นคว้าเรื่องราวของ “เผ่าช่อง” ที่จันทบุรี บันทึกเป็นเอกสารรายงานต่อกรมศิลปากร เล่าว่า “พวกช่องไม่ใช่พวกเดียวกับเขมร ถูกพวกเขมรเหยียดว่าเป็นคนป่า พวกช่องคงอยู่ในแหลมทองมาแล้วตั้งแต่ก่อนพุทธศตวรรษที่ 18 ในจังหวัดจันทบุรีก็คงเข้ามาอยู่นานแล้ว”
2513	ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช ได้เขียนคำตอบเรื่องที่มีคนถามถึงชาวช่องลงในหนังสือพิมพ์สยามรัฐรายวัน ฉบับวันที่ 27 พฤศจิกายน 2513 ตอบว่า “คนเผ่าช่องนั้นเข้าใจว่าน่าจะเป็นอีกคนอีกเผ่าหนึ่งที่ต่างจากเผ่าไทย แต่เดี๋ยวนี้ได้เข้าร่วมอยู่ในชนชาติไทยพูดภาษาไทย.....”
2522	“ช่อง” โดย กรรณิการ์ เกณิกานนท์ และคณะ ผลงานทางวิชาการเรื่องแรกที่บรรยายภาพความเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ของทั้งภาพถ่ายและตัวอักษรเป็นต้นฉบับ (กรรณิการ์ เกณิกานนท์และคณะ. (2522). ช่อง. กรุงเทพฯ: เจริญวิทย์)
2523	ไฟฟ้าเข้าสู่หมู่บ้าน เป็นจุดเริ่มต้นของการเข้ามาของวัฒนธรรมภายนอกที่หลังไหลเข้าสู่ชุมชนของ
2525	สุเวชา สุพรรณไพบุลย์ ทำการศึกษา “ลักษณะโครงสร้างทางภาษาของ” ในพื้นที่เขตตำบลตะเคียนทองและคลองพลู อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรีเป็นครั้งแรกที่มีการศึกษาเฉพาะด้านภาษาของ

พ.ศ.	เหตุการณ์
2530	“การศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ของ” สุเวชา สุพรรณโพบูลย์ นำเสนอต่อสมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย ข้อมูลชาติพันธุ์ของจากรายงานเล่มนี้ ภายหลังกลายเป็นงานศึกษาตั้งต้นของผู้ที่สนใจ และมีการอ้างอิงถึงหลายฉบับ
2530	สิริกาญจน์ เจริญธรรม ทำการศึกษาโครงสร้างทางภาษาของที่หมู่บ้านทุ่งตาอิน ตำบลพลวง กิ่งอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี
2534	สายฝน เหลื่อมคำ ศึกษาโครงสร้างของภาษาของ หมู่บ้านน้ำขุ่น 1 ตำบลคลองพลู กิ่งอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี
2535	UNESCO ได้ออกปฏิญญาว่าด้วยสิทธิของบุคคลที่เป็นชนกลุ่มน้อยทางสัญชาติชาติพันธุ์ ศาสนาและภาษา ซึ่งเป็นหนึ่งทีกระตุ้นให้เห็นถึงความสำคัญของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ทั่วโลก
2536	ก้านเงิน ผันผาย (ตำแหน่งขณะนั้น) กำนันตำบลคลองพลู ต้องการสร้างจุดเด่นให้กับบ้านคลองพลู จึงจัดงานฟื้นฟูประเพณีของขึ้น ทำให้เกิด “ <i>การแสดงวัฒนธรรมของ</i> ” ขึ้น ได้แก่ การจัดงานแต่งงาน การเล่นผีหึ่ง ผีโรง การเล่นสะบ้าของ ตีลูกข่างของ รำวงของ และสนทนาภาษาของ เป็นต้น โดยจัดแสดงทั้งนอกและในพื้นที่บ้านคลองพลู ผลจากการจัดงานฟื้นฟูประเพณีของ ทำให้เกิดคำถามเกี่ยวกับภาษาว่า “ภาษาของมีแต่ภาษาพูด ไม่มีภาษาเขียนหรือ” จึงเป็นแรงกระตุ้นให้ก้านเงินเริ่มประดิษฐ์อักษรของเรื่อยมา
2537	ชาวของได้มีโอกาสแสดงและจัดนิทรรศการวัฒนธรรมท้องถิ่นของ ต่อสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ซึ่งพระองค์ทรงสนพระทัยภาษาของเป็นอย่างมาก
2537	นักภาษาศาสตร์ จากสถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล และนักภาษาศาสตร์ต่างประเทศ เดินทางเข้าสำรวจลักษณะน้ำเสียงของภาษาของที่บ้านคลองพลู ทำให้ทราบถึงภาวะวิกฤตของภาษาของ หากไม่มีการรักษาไว้ อาจทำให้เป็นภาษาที่สูญหายไป
2540	รัฐธรรมนูญราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มีบทบัญญัติที่เอ่ยถึงเรื่องภาษาและวัฒนธรรมในเรื่องของสิทธิเสรีภาพของประชาชน เช่น มาตรา 30 วรรค 3 และ มาตรา 46 วรรค 1
2541	จัดตั้ง “ <i>ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมของ</i> ” ขึ้นที่โรงเรียนมัธยมคลองพลูวิทยา ตำบลคลองพลู จังหวัดจันทบุรี
2541	“หมู่บ้านของ” ได้รับการสร้างขึ้นเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดจันทบุรีในรูปแบบโฮมสเตย์ (แนวคิดจาก เชื้อชาย ทิพย์สมบัติบุญ อาจารย์จากสถาบันราชภัฏรำไพพรรณี)

พ.ศ.	เหตุการณ์
2541	พระครูธรรมสรคุณ (เขียน ขนฺสโร) ได้ทำการบันทึกเรื่องราวชาวของเป็นหนังสือ ชื่อว่า "อารยธรรมของ จันทบุรี อาณาจักรจันทบุรี เมืองเพนียด" โดยหลวงพ่อเขียนเป็นคนของที่ต้องการเล่าเรื่องกลุ่มชนตัวเองและเผยแพร่ให้ผู้อื่นได้ทราบ
2442	กึ่งกาญจน์ กุสลาณภาพ ได้ศึกษาเปรียบเทียบหมวดคำในภาษาของกับภาษาไทยมาตรฐาน
2444	กณินี เกิดลาม นักศึกษามหาวิทยาลัยบูรพา เข้าศึกษาเก็บข้อมูลภาคสนามเกี่ยวกับประเพณี-พิธีกรรมของชาวของ โดยแบ่งแยกเป็นประเพณีที่เกี่ยวกับชีวิตและเกี่ยวกับสิ่งเหนือธรรมชาติ
2544-2547	<p>โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษาของ ตำบลตะเคียนทองและคลองพลู กิ่งอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี</p> <p>เป็นการร่วมมือกันครั้งแรกระหว่างชาวของและนักวิชาการทำงานวิจัยท้องถิ่นร่วมกันเพื่อทำการอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษาของ โดยเริ่มต้นตั้งแต่ปี 2543</p> <p>ขั้นตอนของโครงการฯ มีทั้งหมด 7 ขั้นตอน ตามแนวทางที่ทางศูนย์ฟื้นฟูภาษาในภาวะวิกฤต สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท ได้กำหนดไว้ สำคัญคือเกิด "การสร้างระบบเขียนภาษาของ ด้วยอักษรไทย"</p> <p>มีการจัดตั้ง "ศูนย์การเรียนรู้วัฒนธรรมของ" ซึ่งก็เป็นผลสืบเนื่องมาจากโครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษาของ</p> <p>สร้าง "หลักสูตรท้องถิ่นภาษาของ" เพื่อใช้สอนนักเรียนประถมศึกษา ปีที่ 4-6 ที่โรงเรียนวัดคลองพลู</p>
2548	<p>โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษาของ ได้รับรางวัลงานวิจัยดีเด่นของสำนักงานสนับสนุนกองทุนการวิจัย (สกว.)</p> <p>เสนอภาษาของ ขึ้นทะเบียนมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม</p>
2548	<p>เงิน ผันผาย ประดิษฐ์อักษรของได้สำเร็จ (เริ่มต้นคิดมาตั้งแต่ปี 2536) ได้จัดทำเอกสาร "ตัวหนังสือของระบบคอมพิวเตอร์"</p> <p>19 กันยายน จดลิขสิทธิ์การประดิษฐ์อักษรของ ต่อกรมทรัพย์สินทางปัญญา อักษรของนั้นมีพยัญชนะ 22 ตัว สระ 28 ตัว สระเดี่ยว 14 ตัว สระผสม 13 ตัว</p>
2549	เริ่มสร้างพิพิธภัณฑ์ของขึ้นที่วัดตะเคียนทอง

พ.ศ.	เหตุการณ์
2550	เกิดการสอนอักษรขอมที่เงิน ผันผายประดิษฐ์ขึ้นที่วัดตะเคียนทอง ตำบลตะเคียนทอง จังหวัดจันทบุรี เป็นครั้งแรก
2554	กลุ่มชาติพันธุ์ของ ชาวพื้นเมือง “งานมหกรรมชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย” เพื่อฟื้นฟูวิถีชีวิตและสืบทอดชนเผ่า
2554	เกิดการพัฒนาคู่มือภาษาของ ไทย อังกฤษ เพื่อการสื่อสารเพื่อการท่องเที่ยว โดยใช้ อักษรขอมที่ก้านเงินสร้างขึ้น เป็นโครงการวิจัยของ อาจารย์เจตน์จรรย์ อาจไธสง
2555	เกิดคู่มือระบบเขียนภาษาขอมขึ้น โดยราชบัณฑิตยสถาน

ส่วนที่ 5: (บริเวณผนังโค้ง) ภาพอดีต/ภาพจำลองชาวขอม (ภาพถ่าย 9 ภาพ) ที่ขาดข้อมูลการอธิบายประกอบภาพที่จัดแสดง

ข้อเสนอ เปลี่ยนภาพถ่ายบางภาพเนื่องจากซ้ำซ้อนกัน และนำเสนอโดยให้ผู้ชมกดปุ่มเพื่อฟังคำอธิบายที่เกี่ยวข้องกับภาพ โดยลำดับภาพเริ่มจากบริเวณทางเข้าห้องจัดแสดงดังนี้

ภาพที่ 1 ภาพเดิม: อธิบายลักษณะที่อยู่อาศัยของชาวขอม เช่น เรือนผูกประเภทของไม้ บ้านชั้นเดียวใต้ถุนสูง

ภาพที่ 2 ภาพเดิม: อธิบายพื้นที่ใช้สอยในบ้าน เช่น จำนวนห้อง ตำแหน่งห้องครัว ห้องนอน

ภาพที่ 3 ภาพเดิม: อธิบายลักษณะของห้องครัว อุปกรณ์ที่ใช้ภายในครัว

ภาพที่ 4 ภาพใหม่ เป็นภาพอาหารของชาวขอม: อธิบายวัฒนธรรมการกินชื่ออาหาร วัตถุดิบสำคัญ เช่น กระวาน (เดิมเป็นภาพผู้หญิงชองวัยกลางคน ขนาดเต็มภาพ ซึ่งซ้ำซ้อนกับบางภาพในการจัดแสดง)

ภาพที่ 5 ภาพใหม่ ภาพเกี่ยวกับการเกิด: อธิบายความเชื่อและการประกอบพิธีกรรมเกี่ยวกับการเกิดของชาวขอม (เดิมเป็นภาพเครื่องจักสาน ซึ่งซ้ำซ้อนกับบางภาพในการจัดแสดง))

ภาพที่ 6 ภาพเก่า (สีหนึ่ง): อธิบายความเชื่อ ความสำคัญ และการประกอบพิธีไหว้ผีหนึ่ง

ภาพที่ 7 ภาพใหม่ ภาพการประกอบพิธีผีโงะ: อธิบายความเชื่อ ความสำคัญ และการประกอบพิธีไหว้ผีโงะ

ภาพที่ 8 ภาพใหม่ ภาพเกี่ยวกับการแต่งงาน: อธิบายความเชื่อ และการประกอบพิธีแต่งงานของชาวของแบบดั้งเดิม

ภาพที่ 9 ภาพใหม่ เกี่ยวกับการตาย: อธิบายความเชื่อและการประกอบ พิธีกรรมเกี่ยวกับความตายของชาวของ

ส่วนที่ 6 (บริเวณผนังว่างสีดำ B ข้างบ้านและหลังบ้าน) ไม่ได้จัดแสดง ข้อมูลใด

ข้อเสนอ นำเสนอในลักษณะเดียวกับส่วนที่ 5 คือใช้ทั้งภาพและเสียง โดยนำเสนอความเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตในปัจจุบันของชาวของ โดยเพิ่มภาพใหม่ ทั้งหมด 8 ภาพ เป็นภาพถ่ายชุมชนชาวของในปัจจุบัน เช่น บ้านแบบสมัยใหม่ อธิบายถึงการรับวัฒนธรรมจากภายนอกของชุมชน ภาพการประกอบอาชีพ เช่น เกษตรกร อธิบายถึงการเปลี่ยนแปลงจากเดิมที่เคยหาของป่าเป็นอาชีพที่พบเจอ ได้ทั่วไป ภาพงานแต่งงานในปัจจุบันที่สวมชุดไทยสมัยนิยมผสมผสานกับพิธีกรรม ของชาวของแบบดั้งเดิมและอธิบายถึงความเปลี่ยนแปลง โดยการประยุกต์เป็นส่วนหนึ่งของพิธีการแบบสมัยนิยม ภาพการพยายามอนุรักษ์ภาษาของโดยเอา ความเป็นรัฐชาติเข้าไป ซึ่งไม่ตรงกับความจริงเพราะภาษาของไม่มีตัวเขียน ไม่มี คำอ่าน อาจจะมีจัดแสดงโดยระบบออดิโอเป็นภาษาของให้ฟังในส่วนนี้ เพื่อให้ สอดคล้องกับเนื้อหาใน timeline

ส่วนที่ 7: บ้านจำลองชาวของ

ข้อเสนอ: การจัดแสดงเดิมมีความเหมาะสมและน่าสนใจ แต่เนื่องด้วย ข้อจำกัดของพื้นที่ที่บ้านจำลองชาวของตั้งอยู่ในบริเวณที่มีพื้นที่ค่อนข้างจำกัด ผู้วิจัยจึงเสนอให้รื้อฝาผนังที่กั้นห้องจัดแสดงที่ 10 และ 11 (ห้องนิทรรศการจิตรกรรม ฝาผนัง วัดเตาปูน) ออกบางส่วน เนื่องจากเป็นเพียงไม้อัดที่นำมาทำเท่านั้น และ ขยับตัวบ้านบางส่วนซึ่งสามารถเคลื่อนย้ายได้ออกไปยังห้องการจัดแสดงที่ 11 ซึ่งพื้นที่บริเวณนั้นจัดแสดงเป็นลานโล่งของวัดเตาปูนที่มีขนาดพื้นที่กว้างขวาง และเปลี่ยนเสื่อที่ปูบนฝาไม้ไผ่บนบ้านให้เป็นเสื่อจันทบูร ลายสานธรรมดา เพราะ ที่จัดแสดงอยู่เป็นเสื่อที่มีลวดลายประณีตมากซึ่งขัดกับการจัดแสดงที่เน้นวิถีชีวิต

ชาวชองในอดีตที่มีความเรียบง่าย รวมทั้งปรับข้อมูลบนแท่นนิเทศให้เหลือเพียงเรื่อง การตั้งถิ่นฐานของชาวชอง

ข้อเสนอแนะในงานวิจัย

ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าหอศิลป์และวัฒนธรรมภาคตะวันออกเฉียง มหาวิทยาลัย บุรพา ควรมีการส่งเสริมการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในส่วนของการจัดแสดงนิทรรศการ ด้านศิลปวัฒนธรรมภาคตะวันออกเฉียง ทั้ง 11 ส่วน ให้มีความสัมพันธ์กันและให้เชื่อมโยง กับหน่วยงานทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยบุรพา เช่น ศูนย์วิทยาศาสตร์ ทางทะเล คณะศิลปกรรมศาสตร์ คณะดนตรีและการแสดง มหาวิทยาลัยบุรพา พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ ปราจีนบุรี โครงการก่อสร้างพิพิธภัณฑ์กลางแจ้ง (Site Museum). แหล่งโบราณคดีก่อนประวัติศาสตร์โคกพนมดี อำเภอพนสนิม จังหวัด ชลบุรี และศูนย์การเรียนรู้พื้นฟูภาษา-วัฒนธรรมของ พิพิธภัณฑ์ในตำบล คลองพลู จังหวัดจันทบุรี เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการจัดแสดงนิทรรศการของ หอศิลป์และวัฒนธรรมภาคตะวันออกเฉียงให้เผยแพร่ความรู้ในเชิงวิชาการได้อย่าง มีประสิทธิภาพ รวมทั้งการจัดให้มีนิทรรศการหมุนเวียนการบรรยายตามเทศกาล ต่าง ๆ หรือตามสถานศึกษาต่าง ๆ ในภาคตะวันออกเฉียง

รายการอ้างอิง

- จักรพันธ์ วิเศษบุญหนัก. (2561, 26 มีนาคม). นักวิชาการช่างศิลป์ ฝ่ายนิทรรศการและการแสดง. หอศิลป์และวัฒนธรรมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. สัมภาษณ์.
- จันทร์มา มาตสุพจน์. (2540). *หลักการจัดนิทรรศการ*. กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พริ้นติ้งเฮาส์.
- ชัยยศ วณิชวัฒนาวุฒิ และคณะ. (2549). *พิธีเปิดหอศิลป์และวัฒนธรรมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มหาวิทยาลัยบูรพา*
- นิคม มูลิกะคามะ. (2536). *แนวความคิดเกี่ยวกับการจัดนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์สถานตามระเบียบการปฏิบัติงานของภัณฑารักษ์*. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- บานชื่น ผกามาต. (2559). “ภาษาของ: การสร้างอัตลักษณ์และพรมแดนชาติพันธุ์ภาษาของ” ในงานสัมมนาเครือข่ายนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา ประจำปี 2559 (หน้า 439-451). สงขลา: ณ โรงแรม บี พี สมิหลา บีช.
- พยุงค์ดี ประจุศิลป์. (2531). *การออกแบบสำหรับนิทรรศการ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ ส.ศิริการพิมพ์.
- พิทักษ์ ทานานูตร. (2557). *การปรับปรุงการแสดงนิทรรศการพิพิธภัณฑ์เชียงใหม่ สาขาวิชาการจัดการศิลปะและวัฒนธรรม*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ภารดี มหาขันธ์. (2554). *การตั้งถิ่นฐานและพัฒนาการของภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนใต้ (ยุคก่อนประวัติศาสตร์-รัตนโกสินทร์ตอนต้น)*. นนทบุรี: ห้างหุ้นส่วนจำกัดองศาบายดี.
- ภารดี มหาขันธ์. (2555). *การตั้งถิ่นฐานและพัฒนาการของภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนใต้ (ยุคก่อนประวัติศาสตร์-รัตนโกสินทร์ตอนต้น)*. นนทบุรี: ห้างหุ้นส่วนจำกัดองศาบายดี.
- วัฒน์ จุฑะวาทิต. (2526). *การจัดนิทรรศการ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์กัลลิ้นแก้ว.